

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Навчально-науковий інститут права
Кафедра трудового права та права соціального забезпечення
Економічний факультет
Кафедра екологічного менеджменту та підприємництва
Історичний факультет



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВИБРАНІ РОЗДІЛИ ТРУДОВОГО ПРАВА І ОСНОВ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
для здобувачів вищої освіти**

галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 032 Історія та археологія
освітній рівень Бакалавр
освітня програма Краще знання, експертство історико-культурний туризм
вид дисципліни Обов'язкова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2023/2024</u>
Семестр	<u>8</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>3</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладачі: Черноус Світлана Миколаївна, канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення,
Забашта Євген Юрійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри екологічного менеджменту та підприємництва економічного факультету

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)


на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробники: Черноус Світлана Миколаївна, канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення,
Забашта Євген Юрійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри екологічного менеджменту та підприємництва економічного факультету.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри екологічного менеджменту та підприємництва


(підпис)

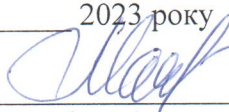
Марія Гончаренко

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету

Протокол № від « » _____ 2023 року

Голова науково-методичної комісії


(підпис)

Марія Гончаренко

В.О. зав. кафедри трудового права та права соціального забезпечення


(підпис)

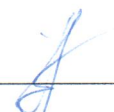
Денис Стетко

Протокол № 13 від « 16 » червня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту права

Протокол № 14 від « 19 » серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії

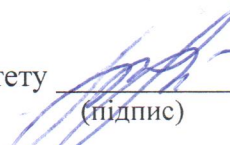

(підпис)

Любов Кобак

Погоджено

Протокол № 1 від « 31 » 08 _____ 2023 року

Голова науково-методичної комісії історичного факультету


(підпис)

Тереза Н.В.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення щодо теоретичних, економічних, інституційних, правових та організаційних основ підприємницької та трудової діяльності, а також необхідних компетенцій і початкових практичних навичок, потрібних для організації ведення підприємницької діяльності та захисту власних трудових прав відповідно до вимог регуляторної політики держави та положень трудового законодавства.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

- *володіти* знаннями, вміннями та навичками з дисциплін соціально-гуманітарного циклу, таких як «Вступ до університетських студій» та ін.

- *знати* основні категорії та поняття, пов'язані з життєдіяльністю людини і суспільства.

- *вміти* виявляти, аналізувати навчальну та наукову інформацію, робити обґрунтовані висновки з питань професійної діяльності.

- *володіти елементарними навичками* складання письмових документів, корегування їх змісту, систематизації матеріалів, необхідних для роботи, ефективної організації власної навчальної діяльності.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна є органічним поєднанням юридичних та економічних знань, необхідних для формування загальних компетенцій у фахівців будь-якої галузі та включає два змістовні модулі:

Модуль 1 «Вибрані розділи трудового права» формує у здобувача вищої освіти сукупність знань та навичок про: форми реалізації права на працю, види незадекларованої праці; трудовий договір; робочий час та час відпочинку; оплату праці; охорону праці; дисципліну праці, дисциплінарну та матеріальну відповідальність; захист трудових прав.

Модуль 2. «Основи підприємницької діяльності» формує у студентів економічні, інституційні, організаційні та правові основи підприємницької діяльності та спрямована на оволодіння студентами знаннями та початковими практичними навичками, що потрібні для організації ведення підприємницької діяльності.

4. Завдання дисципліни «Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності» сформувати у здобувачів: здатність до аналізу професійних юридичних та економічних джерел (нормативних актів, документів тощо), діяти етично та відповідально, а також реалізувати свої професійні права; систему вмінь і навичок щодо практичного застосування норм, правил і рекомендацій для підприємницької діяльності, трудових правовідносин, що забезпечить реалізацію соціально-економічних прав громадянина України.

Опанування знань спрямоване на формування інтегральної, загальних та фахових компетенцій «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм» спеціальності 032 «Історія та археологія» та забезпечує набуття здобувачами таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 12. Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організовувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати</i> нормативно-правове забезпечення різних форм реалізації права на працю, основні трудові права працівника та роботодавця, їх зміст	Лекція	Підготовка есе, вирішення ситуаційних задач	10%
1.2	<i>Знати</i> передумови виникнення підприємницької діяльності; теоретико-методологічні основи та практичні засади заснування підприємницької діяльності; соціальні, етичні та культурні засади ведення сучасної підприємницької діяльності;	Лекція	Тест, контрольна робота	10%
1.3	<i>Знати</i> особливості різних організаційно-правових форм і видів підприємництва; основні напрями формування підприємницького капіталу та управління фінансами підприємницької діяльності; основні форми і методи впливу органів державної влади на розвиток підприємництва; суперечності та тенденції розвитку інноваційного підприємництва;	Самостійне вивчення	Контрольна робота	10%
2.1	<i>Вміти</i> користуватися нормативно-правовою базою у сфері трудових відносин та застосовувати норми трудового законодавства в практичних ситуаціях	Лекція	Вирішення ситуаційних задач	10%
2.2	<i>Вміти</i> використовувати чинну нормативну і законодавчу базу для започаткування та ведення бізнесу; проводити аналіз різних бізнес-ідей для створення власної справи;	Самостійне вивчення	Тест	10%
2.3	<i>Вміти</i> проводити розрахунки економічної ефективності бізнес-проектів; визначати економічну та соціальну ефективність підприємницької діяльності; досліджувати існуючі проблеми і ризики вирішення завдань забезпечення ефективної підприємницької діяльності;	Самостійне вивчення	Самостійна робота	10%
3.1	<i>Вміти</i> вести дискусію, аргументовано доводити до цільової аудиторії свої думки щодо особливостей застосування положень трудового законодавства	Самостійне вивчення	Підготовка есе	10%
4.1	Працювати у складі проектної групи з розробки та реалізації аналітичного дослідження, нести відповідальність в межах своїх повноважень в групі	Лекція	Вирішення ситуаційних задач	10%
4.2	Здатність до подальшого персонального навчання з високим рівнем автономності	Лекція	Самостійна робота, відео презентація	10%
4.3	Критично оцінювати вплив чинників зовнішнього середовища на розвиток підприємницької діяльності та обґрунтовувати доцільність комерціалізації певної підприємницької ідеї (розробки).	Самостійне вивчення	Ситуаційна вправа	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання (назва)										
ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.							+			
ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології (зокрема, краєзнавства, екскурсознавства та туризмознавства).	+	+	+	+	+	+	+			+
ПРН.16. Вміти організовувати краєзнавчі та інші види екскурсій і турів пізнавального характеру.	+	+	+	+	+	+	+			+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання здобувачів:

Оцінювання роботи здобувачів включає поточний контроль і семестровий контроль у формі заліку. Максимальна сума балів, які може набрати здобувач під час навчання – 100 балів, які умовно розподіляються 50/50 між модулями «Вибрані розділи трудового права» та «Основи підприємницької діяльності».

Форми оцінювання здобувачів вищої освіти для модуля 1 «Вибрані розділи трудового права»:

Мінімальний бал, який має бути отриманий здобувачем за відповідними формами оцінювання за змістовній модуль 1 «Вибрані розділи трудового права» складає 24 бали. Максимальний бал, який може бути отриманий здобувачем за змістовний модуль 2 складає 40 балів.

1. *Підготовка есе* (короткі відповіді на запитання) виконуються у вигляді самостійної роботи студента та подається на перевірку викладачу за один тиждень до останнього заняття 1 модуля. Перевірка здійснюється протягом одного тижня з моменту подачі студентом роботи – РН 1.1, Р.Н 2.1, Р.Н 3.1 – оцінюються **від 2 до 5 балів** (всього від 4 до 10 балів)

2. *Вирішення ситуаційної задачі* виконується під час самостійної роботи студента та подається на перевірку викладачу за один тиждень до останнього заняття 1 модуля. Перевірка здійснюється протягом одного тижня з моменту подачі студентом роботи – РН 1.1, Р.Н 1.2, Р.Н 2.1, Р.Н 4.1 – оцінюються **від 3 до 5 балів**.

3. *Підсумкова контрольна робота* – 8 тижнів навчання. Проводиться у вигляді письмової відповіді на тести та теоретичні питання, яка охоплює теми 1 модуля – РН 1.1, РН 1.2, Р.Н 2.1, Р.Н 3.1, РН 4.1, РН 4.2 – оцінюється – **від 3 до 5 балів**.

4. *Виконання самостійної роботи та відео презентація*: Аналіз наукових статей на обрану студентом тему із використанням положень трудового законодавства, наукових статей. Виконується у вигляді письмового документу із викладенням основних результатів дослідження

та запису відео презентації отриманих висновків під час самостійної роботи студента – РН 1.1, Р.Н 2.1, Р.Н 3., Р.Н 4.2 – оцінюється від **14 до 20 балів**.

Форми оцінювання здобувачів вищої освіти для модуля 2 «Основи підприємницької діяльності»:

Мінімальний бал, який має бути отриманий здобувачем за відповідними формами оцінювання за змістовній модуль 2 «Основи підприємницької діяльності» складає 24 бали. Максимальний бал, який може бути отриманий здобувачем за змістовний модуль 2 складає 40 балів. Обов'язковим для отримання допуску до складання заліку є написання - самостійної роботи та її презентація, комплексної контрольної роботи.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та переказі МКР здійснюються у відповідності до „Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу” від 31 жовтня 2010 року.

Організація оцінювання:

1. *Опитування на семінарах* – кожне семінарське заняття. *Проводиться онлайн або офлайн* у вигляді усних відповідей на теоретичні питання, які охоплюють такі теми як «Теоретико-методологічні основи вивчення підприємницької діяльності», «Основні організаційно-правові форми і види підприємницької діяльності», «Філософські, етичні та культурні засади ведення сучасної підприємницької діяльності», «Основні форми і методи впливу органів державної влади на розвиток підприємництва» - РН 1.2, РН 1.3– оцінюється від **1 до 2** балів на кожному з чотирьох семінарських занять.

2. *Доповнення, відповіді на питання* – кожне семінарське заняття. *Проводиться* у вигляді усних дискусій та обговорень у групах студентів, що охоплюють такі теми як «Суперечності та тенденції розвитку інноваційного підприємництва», «Класифікація ключових факторів успіху у підприємницькій діяльності», «Процес прийняття управлінських рішень у підприємстві», «Шляхи партнерства підприємців та держави у вирішенні соціально-економічних проблем» – РН 2.2, РН 2.3– оцінюється від **1 до 2** балів по кожному з чотирьох вказаних результатів навчання.

3. *Аналітичне завдання* виконується під час самостійної роботи студента і подається на перевірку викладачу за три тижні до останнього семінарського заняття. Перевірка аналітичного завдання здійснюється протягом двох тижнів з моменту подачі студентом роботи. *Виконується* у вигляді письмового документу під час самостійної роботи студента, в якому розкриваються проблеми генерування ідей, організації власної справи, здатність вирішувати проблем у становленні підприємництва, вміння презентувати власні ідеї, планувати і забезпечувати якість виконуваних робіт РН 2.3, РН 4.3,— оцінюється від **8 до 12** балів.

Підсумкова контрольна робота — *проводиться* у вигляді письмової відповіді на тести та теоретичні питання, яка охоплює такі теми як «Теоретико-методологічні основи вивчення підприємницької діяльності», «Філософські, етичні та культурні засади ведення сучасної підприємницької діяльності», «Особливості різних організаційно-правових форм і видів підприємництва», «Основні напрями формування підприємницького капіталу та управління фінансами підприємницької діяльності» - РН 2.2, РН 2.3 РН 4.3 – оцінюється від **6 до 10** балів.

Підсумкове оцінювання: залік

Максимальна оцінка – 20 балів, мінімальна оцінка – 12 балів (60% від 20 балів). Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за залік не може бути меншою 12 балів. У випадку коли здобувач на заліку набрав менше 12 балів, останні не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), у відомості в колонці «бали за залік» ставиться «0», а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

	ЗМ1	ЗМ2	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	24	24	12	60
Максимум	40	40	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрове оцінювання таких видів робіт, як: підготовка есе, вирішення ситуаційних задач, виконання самостійної роботи та відео презентація, аналітичне завдання здійснюється упродовж семестру. Підсумкова контрольна робота проводиться на останньому занятті кожного модуля. Викладач виставляє у визначений термін кількість набраних з поточного контролю балів і заносить їх у відповідні документи обліку успішності студентів.

Для студентів, які упродовж семестру не досягли мінімального рубіжного рівня оцінки (60% від максимально можливої кількості балів) проводиться заключна форма роботи, максимальна оцінка за яку не може перевищувати 40% підсумкової оцінки (до 40 балів за 100 – бальною шкалою). Для отримання максимальної оцінки за результатами заключної форми роботи (40 балів за 100 – бальною шкалою) студент має успішно скласти не менше 2-х семестрових форм оцінювання, а також проявити високий рівень результатів навчання.

Залік проходить у письмовій формі, з навчальної дисципліни передбачено проведення підсумкової комплексної контрольної роботи (ПККР), яка виконується на одному з останніх занять, відведених на вивчення дисципліни, містить теоретичні питання, тестові завдання та визначення категорій і понять.

Викладач має право не допустити до підсумкового оцінювання студента, якщо під час семестру він не досяг мінімального порогового рівня оцінки тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю. Про недопуск студента до підсумкового оцінювання викладач має подати в деканат фізичного факультету доповідну записку не пізніше, ніж за 2 робочих дня до проведення підсумкового оцінювання.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру та результати складання підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка є сумою семестрової кількості балів та балів, отриманих за підсумкову контрольну роботу. При отриманні результуючої підсумкової кількості балів *від 60 і вище* студенту виставляється *зараховано*.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин	
		лекції	самостійна робота
1	2	3	4
МОДУЛЬ I. ВИБРАНІ РОЗДІЛИ ТРУДООВГО ПРАВА			
1	Зміст права на працю та форми його реалізації. Незадекларована праця	2	3
2	Поняття, сторони та зміст трудового договору	2	4
3	Порядок укладення трудового договору. Зміна трудового договору	2	4
4	Правове регулювання робочого часу та часу, вільного від роботи	2	5
5	Правове регулювання оплати та нормування праці	2	4

1	2	3	4
6	Правове регулювання охорони праці. Основи забезпечення комфортного виробничого середовища	2	5
7	Порядок припинення трудового договору. Відповідальність в трудовому праві.	1	5
МОДУЛЬ II. ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
8	Підприємництво у сучасному ринковому середовищі	2	5
9	Організаційно-правові форми підприємницької діяльності	2	4
10	Планування підприємницької діяльності	2	4
8	Підприємництво у сучасному ринковому середовищі	2	4
11	Технологія створення власної справи	2	4
12	Державне регулювання підприємництва	2	4
13	Фінансова діяльність та оподаткування підприємництва	2	3
14	Комерціалізація наукових розробок	1	2
	Всього	28	60

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **28 год.**

Консультації – **2 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Вахонєва Т.М. Основи охорони праці в Україні: навч. посіб. Київ: ВД «Дакор». 2019. 580с.
2. Венедіктов С.В. Трудове право України: підручник. Київ: «Видавництво Людмила». 2021. 216с.
3. Мазур І.І. Підприємництво: практикум: навчальний посібник. / К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет» / За заг. ред. Мазур І.І., 2016, 263 с.
4. Підприємництво : навч. посібник / За заг. ред. Г.І. Купалової. К. : Компринт. 2020. 400с.
5. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. 376с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/07/27/Trudove.pravo.Ukrayiny.26.07.2022.pdf>
6. Черноус С.М., Тищенко О.В., Мельничук Н.О., Сіроха Д.І. Вибрані розділи трудового права: у схемах і таблицях: навчальний посібник. Київ: «Видавництво Людмила». 2022. 260с.
7. Щербина В.І., Соцький А.М. Трудове право України: підручник. Чернівці: Технодрук. 2021. 552с.

Нормативні акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року зі змінами та доповненнями. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.03.2003 р. №436-IV: станом на 14.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. №435-IV: станом на 14.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#top>
4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 №2755- VI: станом на 14.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
5. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року зі змінами та доповненнями. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. № 50. Ст. 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
6. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 року зі змінами та доповненнями. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. №2. Ст. 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про оплату праці: Закон України від 25 березня 1995 року зі змінами та доповненнями. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №17. Ст. 121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 року зі змінами та доповненнями. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. Ст.668. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
9. Закон України «Про підприємництво», ст. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12?find=1&text>
10. Закон України «Про фермерське господарство», ст.1 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> (дата звернення 17.06.2020 р.)
11. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Глава 8. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
12. Закон України «Про акціонерні товариства», ст. 5, 6, 7. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>
13. Національний класифікатор України класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
14. Класифікація організаційно-правових форм господарювання URL: http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_kls/op_dk002_2016.htm
15. Статус фізичної особи - підприємця: проблеми застосування законодавства URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-11#Text>
16. Лист Мінфіну «Щодо визначення категорії підприємства» URL <https://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/16010-8860mf-20.html>

Додаткова література:

1. Iryna Mazur, Ramil Aliyev, Yuliia Zhelizko. The safety and security of the tourism entrepreneurship potential realization in modern conditions. *Baltic Journal of Economic Studies* Vol 6 (2020) No 5 December. Riga, Latvia 2020. С. 203-209.
2. Гармонізація трудового законодавства України із законодавством Європейського Союзу: монографія / Хуторян Н.М., Баранюк Ю.В., Дріжчана С.В. та ін.; відп. ред. Хуторян Н.М. К. : Юридична думка, 2008. 304с.
3. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами судової практики : науково-практичне видання / за ред. П. Д. Пилипенка. К. : Істина, 2010. 464 с.
4. Курс порівняльного трудового права: підручник / М. І. Іншин, А. Р. Мацюк, А. М. Соцький, В. І. Щербина / за ред. акад. А. Р. Мацюка. Х. : Ніка Нова, 2011. 980 с.
5. Магомедова А.М., Сахарук І.С. Цифровізація праці: правові та економічні засади розвитку. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. №11. С.30-35. <http://efp.in.ua/uk/journal-article/536>
6. Мазур І.І. Вплив емоційного інтелекту на конкурентоспроможність підприємництва. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Мале та середнє підприємництво: проблеми і перспективи розвитку в Україні»*. 2018. С. 9-10
7. Мазур І.І. Емоційний капітал як основа підприємництва. Інститут економіки та прогнозування НАН України Київ, 1 грудня 2016 р. Режим доступу: <http://ief.org.ua/docs/scc/1.pdf>

8. Мазур І.І. Халковський О.М. Антикоруційна політика в системі детінізації економіки України: сутність, проблеми, перспективи: монографіяК.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2017. 246 с.
9. Мазур І.І., Богуславський О.В., Солодовнікова Х.К. Основні напрями діяльності бізнес-асоціацій в Україні / 16 листопада 2016 р. Режим доступу: <http://sipl@i.ua>
10. Мазур І.І., Буга М.П. Стартап як новий зміст у підприємстві. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка «Економіка»* № 2 (209), ВПЦ «Київський університет». 2020. С. 26-30.
11. Мазур І.І., Гура В.Л. Entrepreneurial culture as a background for the SMEs development / Development of small and medium enterprises: the EU and East-partnership countries experience: monograph / [Britchenko I., Polishchuk Ye. and all] / Edited by Igor Britchenko and Yevhenii Polishchuk: Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu, 2018. P. 103-116
12. Мазур І.І., Гура В.Л. Емоційний інтелект як тренд у підприємстві. *Київський національний університет імені Тараса Шевченка* в.1,2. 2019. С. 131-132
13. Мазур І.І., Гура В.Л., Солодовнікова Х.К. Сучасні тренди в мотивації підприємства: міждисциплінарний підхід. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка «Економіка»* № 5 (212), ВПЦ «Київський університет». 2020. С. 18-26
14. Мазур І.І., Кампо В.М. Конституційна демократія та ринкова економіка в Україні. *Суспільно-політичні процеси. Наукове видання Академії політичних наук України*. Київ. Видавництво Політія, 2021. Випуск 1 (17). С. 169-201.
15. Мазур І.І., Кот Л.Л. Problems of research and development commercialization in Ukraine. *Economic annals*. XXI. №5-6. 2014. С. 25-28
16. Мазур І.І., Піменова О.В. Інституалізація сучасних форм господарювання в аграрному секторі економіки : монографіяК.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2016 259 с.
17. Мазур І.І., Фесун Ю. Світовий досвід господарювання та впровадження інновацій в аграрний сектор економіки. *Ефективна економіка*. №2, 2021 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
18. Мазур І.І., Шишак А.О. Соціально-економічна природа тіньової економіки та причини її розвитку в підприємстві. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. Вип. 190 (1), 2017. С. 13-20.
19. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю / В.Г. Ротань, І.В. Зуб, Б.С. Сичинський. 8 вид., перероб. і доп. К.: АСК, 2008. 944 с.
20. Пиріг О, Черняк Д. Підприємство в Україні: від витоків до сьогодення. К.: УкрДрук, 2011
21. Рабінович П. М. Права людини і громадянина у Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень). Х. : Право. 1997. 64 с.
22. Сахарук І.С. Доктринальні підходи до розуміння змісту концепції гідної праці в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №10. С.236-239. http://www.lsej.org.ua/10_2021/61.pdf
23. Сахарук І.С. Перспективи правового регулювання трудової діяльності працівників цифрових платформ. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 6. Т.2. С.72-79. http://www.nvppp.in.ua/vip/2020/6/tom_2/15.pdf
24. Сахарук І.С. Тенденції правового регулювання захисту від психосоціальних ризиків на роботі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2020. №3(114). С.43-48. <http://visnyk.law.knu.ua/en/baza-nomeriv/769-tendentsiyi-pravovohorehulyuvannya-zakhystu-vid-psykhosotsialnykh-ryzykiv-na-roboti>
25. Тищенко О.В., Черноус С.М. Соціально-захисне значення мінімальної заробітної плати на ринку праці України. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 7. 2020.
26. Тищенко О.В., Черноус С.М., Дунаєвська Л.Г. Особливі види трудового договору за законодавством України. *Юридичний науковий електронний журнал*. №11. 2022. С. 356-360. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/84>
27. Chernous S.M Ensuring gender equality through socio-environmentalsecurity doctrine: labour and legal aspect. Inshyn M.I., Sirokha D.I., Chernous S.M., et al. Model of socio-environmental security doctrine: socio-legal perspective: monograph /M.I. Inshyn, D.I. Sirokha, S.M. Chernous, et al.

Editorial Board: M.I. Inshyn (Chairman) and Ya.Ya. Melnyk (Deputy Chairman). Vol. 3. Kyiv: "Publishing house Ludmila", 2021. 206 p.

28. Черноус С.М. Соціальна відпустка. Велика українська юридична енциклопедія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020: Право соціального забезпечення / редкол.: М.І. Іншин (голова), О.М. Ярошенко (заступник голови), Н.М. Хуторян, Г.І. Чанишева, Н.М. Вапнярчук. 2020, 912 с. С.739-751.

29. Черноус С.М. Конституційне право працівників на відпочинок: проблеми обмеження в умовах воєнного стану в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 4. С. 71-78. DOI <https://doi.org/10.32782/3922122>

Електронні ресурси:

1. <https://www.statista.com/> - Business Data Platform
2. <https://ec.europa.eu/eurostat/home?> - Statistical office of the European Union
3. <https://rada.gov.ua/> - офіційний портал Верховної ради України
4. <https://bank.gov.ua/> - Національний банк України.